

Nr 327.

Av herr **Strömberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en central depå för blindas arbeten.

I proposition nr 276 till årets riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit inrättande å tomtebodaområdet i Stockholm av en central depå för blindas arbeten. I samband härmed föreslås, att den depå för dylika arbeten, som hittills funnits inrättad vid Hantverksskolan för blinda män i Kristinehamn skall nedläggas.

Hantverksskolan för blinda män i Kristinehamn har varit i verksamhet sedan 1884. Alltifrån skolans början har vid densamma — utöver den egentliga verksamheten — bedrivits försäljning av materialier och verktyg. För att de blinda männen efter avslutad utbildning skulle draga största möjliga nytta av den vid Hantverksskolan inhämtade yrkesundervisningen, visade det sig nämligen fördelaktigt för dem, att vid köp av behövliga arbetsmaterialier anlita skolan som mellanhand. Så utvecklades i samband med skolan en materialdepå, vilken så småningom fått en ganska betydande omfattning. Försäljning av materialier och färdiga arbeten uppgick under budgetåret 1936/1937 till kronor 125,783:01, och har från depån de senare åren till statsverket redovisats en årlig vinst av c:a 7,000 kronor.

Vid bedömandet av vilket värde denna skolans varuförmedlande verksamhet kan ha haft för de blinda förtjänar beaktas, att Hantverksskolan i Kristinehamn är landets enda skola för yrkesundervisning åt blinda män. Skall det vara möjligt för den blinde att kunna göra sig gällande i konkurrensen med seende hantverkare och den fabriksmässiga produktionen, är det helt naturligt av synnerligen stor vikt, att han i samband med sina råvaruinköp kan inhämta råd, hjälp och upplysning beträffande sina beställningar. Som förut nämnts äro nästan alla avnämarna f. d. elever vid skolan. De äro ju väl förtrogna med denna och sina lärare och kunna med särskilt stort förtroende vända sig till dem för att erhålla behövlig hjälp, vilket också nästan dagligen är fallet.

Därest, såsom nu ifrågasatts, Hantverksskolans depå nedlägges och den varuförmedlande verksamheten centraliseras till Tomteboda, kommer sko-

lan att förlora kontakten med de avgångna eleverna, vilket förhållande ovillkorligen måste vara till elevernas nackdel.

Varuförmedlingsdepån vid Hantverksskolan i Kristinehamn har också haft förmånen att mycket snabbt och till billiga priser kunna förmedla material av olika slag till de blinda hantverkarna. Dels finns till staden goda importmöjligheter av varor från utlandet. En större specialfabrik för tillverkning av borstträn är därjämte belägen i Kristinehamn. Från denna fabrik har Hantverksskolan förmånen att erhålla behövliga borstträn — även då det gäller trän av specialtyper — på mycket kort tid. Under senaste verksamhetsåret har Hantverksskolan inköpt och försålt eller själv förbrukat borstträn till ett värde av c:a 25,000 kronor. Vid en centralisering av varuförmedlingen till Tomteboda synes icke samma goda möjligheter att frambringa borstträn föreligga. Detta förhållande har ju också föranlett utredningsmännen att föreslå att vid depån egen tillverkning i viss utsträckning av borstträn skulle äga rum för vilket ändamål anordnandet av verkstadslokaler och inköp av specialmaskiner erfordras.

Då yrkesundervisningen i Hantverksskolan till största delen är av praktisk natur sker givetvis vid skolan en rätt betydande tillverkning av varor. Under senaste året tillverkades således varor till ett värde av c:a 20,000 kr.

C:a 80 % av denna tillverkning avyttras för närvarande till f. d. elever vilka i sin tur försälja varorna. Leveranserna av dessa färdiga varor ha hittills kunnat ske fraktfritt, då expedieringen skett tillsammans med rekviderade arbetsmaterialier. På försäljningen av dessa färdiga varor ha de blinda sin bästa förtjänst. Vid en eventuell nedläggning av depån vid skolan blir det knappast längre möjligt för den blinde att erhålla färdiga arbeten från skolan och sälja dem med förtjänst, enär fraktkostnaderna bliva för höga. För skolan uppstår därvid också ett problem, nämligen hur det skall förfaras med de vid skolan tillverkade varorna om dessa icke omedelbart kunna avyttras. Denna synpunkt har av skolans styrelse framhållits i ett yttrande över förslaget, varvid från skolöverstyrelsens sida genmälts, att dessa vid skolan tillverkade varor givetvis få översändas till den centrala depån i den mån de icke kunna försälas. Härtill förtjänar då anföras, att detta icke synes kunna ske med mindre än att varorna genom frakt- och expeditionskostnader fördyras.

Utredningsmännen ha i sitt förslag om en central depå å tomtebodaområdet anført att kristinehamnsdepån skulle ha ett »tämlichen ofördelaktigt läge», vilket skulle medföra fördyrade fraktkostnader. Häremot har styrelsen för Hantverksskolan invänt att i många fall samma fraktavgifter utgå till Kristinehamn och Göteborg från kontinenten. I en del fall ha frakterna visat sig bli billigare till Kristinehamn än till Göteborg beroende på konkurrens mellan rederierna. Det har sedermera konstaterats, att frakterna Antwerpen—Göteborg, Antwerpen—Stockholm och Antwerpen—Kristinehamn i vardera fallet utgå med c:a 40 kr. pr 1,000 kg.

Vad Kristinehamns läge för frakter inom landet beträffar är det omöjligt att förstå att dessa skulle kunna ställa sig dyrbarare än frakter från Stockholm. Kristinehamn har utmärkta statsbaneförbindelser åt alla håll. Med Dalarna och Jämtland samt vissa delar av Norrland i övrigt torde frakterna ställa sig billigare från Kristinehamn, som ju utgör ändstation för Inlandsbanan. I detta sammanhang förtjänar även erinras om att Kristinehamn under c:a åtta månader av året har reguljära sjöförbindelser bl. a. med Göteborg, där 50 blinda borstbindare och korgmakare äro bosatta.

Det synes också som om de allmänna omkostnaderna för den centrala depån sådan den föreslagits måste komma att med hänsyn till dyrorten ställa sig jämförelsevis höga. Detta gäller avlöningar till personal, körningar till och från depån etc.

Enligt undertecknades mening kan det således starkt ifrågasättas om icke den centrala depån lämpligast skulle kunna åstadkommas genom att den i Kristinehamn sedan 54 år tillbaka befintliga depån utvidgades till en central depå. Därest så skedde vunnnes nämligen den betydande fördelen för de blinda hantverkarna, att depån kunde utöva sin verksamhet i intim kontakt med landets enda yrkesskola för blinda män.

Härför talar också den omständigheten att lokalfrågorna i Kristinehamn torde kunna ordnas utan så betydande kostnader som bliva förenade med depåns förläggande till tomtebodaoområdet. Enligt byggnadsstyrelsens kostnadsberäkningar skulle enbart byggnadskostnaderna i Tomteboda belöpa sig till 285,000 kronor. I Kristinehamn finnes i statens ägo ett markområde i omedelbart grannskap till Hantverksskolan, som lämpligen kunde tagas i anspråk. Detta område upptager en yta av 1,985,3 kvm. Av skolans intilliggande tomtområde torde ytterligare erforderlig mark kunna avsöndras så att en tomt å c:a 3,000 kvm bleve för en materialdepå disponibel. Å det anförda tomtområdet finnes en bostadsbyggnad innehållande 14 rum uppförd, vilken likaledes är i statens ägo, men som för närvarande icke finns någon användning för. Denna byggnad har tidigare använts som bostad åt skolans rektor och en lärare. Vid av vederbörande länsarkitekt, med anledning av senaste rektorsskiftet, förrättad av- och tillträdessyn av byggnaden ansågs denna ej motsvara nutida krav på bostäder. Erforderliga ombyggnadsarbeten ställde sig enligt byggnadsstyrelsens mening för dyrbara i förhållande till byggnadens nuvarande värde. Kungl. Maj:t har också numera medgivit att byggnaden får försäljas eller nedrivas genom byggnadsstyrelsens försorg, men samtidigt bestämt att tomten icke finge avyttras, då den på grund av sin omedelbara närhet till Hantverksskolan kunde bliva för staten behövlig och för den skull borde reserveras. Denna byggnad skulle säkerligen med relativt små kostnader kunna iordningställas och tagas i bruk för materialdepå, varigenom lokalbehovet för en central depå, eventuellt med ytterligare en mindre nybyggnad, skulle vara tillgodosett.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen, därest inrättandet av en central depå för blindas arbeten beslutas, måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om ytterligare utredning av spörsmålet om till vilken ort denna depå ur olika synpunkter lämpligen bör förläggas, samt för nästa års riksdag framlägga förslag härom.

Stockholm den 23 april 1938.

Gustaf Strömberg.

K. W. Bodin.

Gust. Björkman.

K. Schlyter.